

عنکبوتها در همه جا و تمامی نقاطی که انسان در آنجا زندگی و یا کار می کند حضور دارند. ظاهر ترسناک و بد هیبت برخی از عنکبوتها باعث گردیده تا مردم عقاید نادرستی در مورد آنها پیدا کنند. در حالیکه به جز گونه های محدودی بقیه نه تنها برای انسان بی آزار هستند بلکه در کنترل آفات کشاورزی و یا انتقال بیماری ها نقش مفیدی دارند.

بدن عنکبوتها دو قسمتی است و غدد نیش در قطعات دهانی آنها واقع شده است. غدد تارریس نیز در انتهای شکم آنها وجود دارد. عنکبوتها دارای چهار جفت پا هستند و جفت پنجم یک عضو حسی است. بعضی از عنکبوتها از جمله عنکبوت بیوه سیاه سمی و خطرناک هستند که در ایران نیز این نوع عنکبوت وجود دارد. درخراسان به آن دلمک گویند. بدن این عنکبوت سیاه رنگ است و در بعضی گونه ها علامتهای رنگی خاصی در قسمت شکمی دیده می شود.

اهمیت بهداشتی و بیماریزایی عنکبوتها:

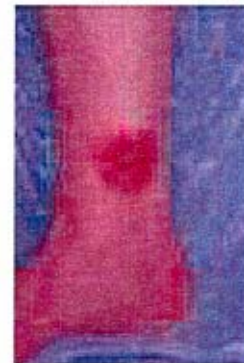
عنکبوتها قادرند به یکی از سه روش زیر به انسان آسیب برسانند:

۱. از طریق نیش دردناک خود

۲. واکنشهای التهاب آور ناشی از فرو رفتن موها به پوست

۳. از طریق تزریق سم

گزش بیوه سیاه معمولا خیلی دردناک نیست و ممکن است احساس نشود ولی پس از آن لکه های قرمز، تورم موضعی و آماس بوجود می آید. حدود پانزده دقیقه تا سه ساعت پس از تزریق سم علائم بالینی شامل درد شدید عضلات خصوصا در ناحیه شکم، عرق، تهوع، فشار در امتداد سینه، اشکال در تنفس و گاهی تکلم دیده می شود که پس از چند روز این علائم رفع می شود.

ممکن است مرگ به علت خفگی که در اثر فلج شدن دستگاه تنفس است بوجود آید.

روش تشخیص:

چون گزش همه عنکبوتها خطرناک نیست لذا آوردن عنکبوتی که فرد را مورد گزش قرار داده به درمانگاه. از نظر تشخیص آن و کمک به درمان حائز اهمیت است.

اصول کلی پیشگیری از عنکبوت گزیدگی:

تمیز نگهداشتن محیط زندگی و ممانعت از تجمع حشراتی که شکار مناسبی برای عنکبوتها محسوب می شوند.

اجتناب از قرار دادن عضاء از بدن در نقاط و حفراتی که دید کافی نداشته و احتمال حضور عنکبوت نیز وجود دارد.

استفاده از پوشش مناسب (دستکش، چکمه و غیره) به هنگام باغبانی و انجام کارهای مشابه

کنترل لباسها و کفشها قبل از پوشیدن و همچنین کنترل رختخواب قبل از ورود به آن

کمک‌های اولیه

استفاده از باندهای تحت فشار و روشهای مشابه که جهت تاخیر جذب زهر به کار می روند بی فایده است . همچنین اقدامات نادرستی نظیر شکافتن، مکیدن و سوزاندن نیز مخاطره آمیز است و انجام آن توصیه نمی شود. قرار دادن کیسه یخ در موضع گزش در مراحل اولیه احتمالاً درد را تخفیف می دهد. بی حرکت کردن عضو گزیده شده و ارجاع بیمار به یک مرکز درمانی بهترین اقدام است.

درمان

در کشور ما سرم اختصاصی عنکبوت وجود ندارد لذا بهترین راه علائم درمانی است که شامل کنترل درد برگرداندن وضعیت عضلات به حالت طبیعی و درمان دارویی است. کارهای درمانی عبارتند از:

- شستشوی محل گزش
- استفاده از پیش گیرنده های کزاز
- استفاده از آرام بخش جهت تسکین درد
- استفاده از آنتی بیوتیکها در مورد عفونتهای ثانویه

توجه

لازم به ذکر است رطیلها که دارای بدنی پرمو و درشت و شکمی کشیده و سیلندر مانند هستند فاقد غده سمی و دستگاه تزریق زهر می باشند. این جانوران در جلوی سر به جای نیش دارای آرواره های قوی هستند که برای شکار استفاده می شود و حتی توسط آن قادرند انسان را نیز مورد حمله و آسیب قرار دهند.

تهیه و تنظیم: مریم حکیمی

آدرس: تهران، دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی، طبقه دوم، گروه حشره شناسی پزشکی و مبارزه با ناقلین.

ص.پ. ۶۴۴۶-۱۴۱۵۵

تلفن: ۰۲۱-۸۹۵۱۳۹۳ و ۰۲۱-۶۱۱۳۲۶۳

دورنگار: ۰۲۱-۶۴۴۲۲۶۷

پست الکترونیکی: medentomo@sina.tums.ac.ir

بسمه تعالی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی
گروه حشره شناسی پزشکی و مبارزه با ناقلین

عنکبوت های سمی

